

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340168 Smågårde naturskog

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges.

Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340168 Smågårde naturskog

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 6,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Naturskyddsföreningen Gotland och privata ägandeförhållanden

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

2130 - Grå dyner

2180 - Trädklädda dyner

9010 - Taiga

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Inom Natura 2000-området Smågårde naturskog är de prioriterade bevarandevärdena områdets Grå dyner (2130), Trädklädda dyner (2180) och Taiga (9010). Bevara den flora och fauna som är typisk för de ovan nämnda naturtyperna. Att bevara ett område med artrika tidiga successionsstadier av blottlagd sand och ett solöppet dynlandskap med naturlig dynamik, såsom naturlig vinderosion och ackumulation av sand samt en förhållandevis gammal och orörd barrskog med rik förekomst av död ved.

Motivering:

Området har en särpräglad flora och fauna med flera sällsynta torr- (xerofila) och värmekrävande (termofila) arter knutna till sandmiljöerna. Flera av arterna har en relikartad utbredning med få

förekomster i Sverige och på Gotland. Området ingår bl.a. som en del i ett av kärnområdena för evertebrater knutna till sanddyner. Inom området som sträcker sig från Gnisvärd fiskeläge ner till Tofta södra finns tre av fyra arter som omfattas av det nationella åtgärdsprogrammet för steklar, myrlejonsländor och spindlar i sanddyner; *Podalonia luffii*, gräshoppstekel och fläckig myrlejonslända.

Prioriterade åtgärder:

Röjning, stubb- och tallryckning i syfte att återskapa ett mer öppet och estetiskt tilltalande dynlandskap. Sanddynsområdet ska präglas av naturlig dynamik såsom naturlig abrasion och ackumulation av sand med måttligt slitage/störning för att återskapa och upprätthålla tillräckligt stora mängder blottlagd sand.

Beskrivning av området

Smågårde naturskog ligger mellan Gnisvärd och Tofta strand på Gotlands västkust, på delar av de flygsanddyner som sträcker sig från Gnisvärds fiskeläge ner till Tofta södra. Huvuddelen av den skyddade marken donerades 1999 i ett testamente till Naturskyddsföreningen på Gotland av Sigrid Berner-Biclé. Hennes önskan var att den naturskogs-artade skogen, som täcker större delen av området, skulle skyddas och utvecklas fritt men också visas för allmänheten.

Kännetecknande för naturskog är bland annat att träden är olikåldriga, att förekomsten av död ved i form torrträd, högstubbar och lågor är relativt stor och att det finns många äldre träd. Här finns granar med en omkrets av över två meter och flera drygt 160-åriga tallar. De höga naturvärdena förstärks dessutom av att en meandrande bäck rinner genom området. Ungefär hälften av skogen har blivit klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen, vilket innebär att man finner eller förväntas finna rödlistade arter här. Flera mykorrhizabildande svampar är funna i området. I skogen växer också bland annat linnéa, skogsknipprot, kattfotslav, gammelgranslav, långfliksmossa och västlig hakmossa. Närmare stranden förändras skogens karaktär. Här växer främst glest stående, vidkroniga och senvuxna tallar, vars solbelysta stammar utgör en viktig livsmiljö för en rad insekter när träden en gång har dött. Också för lavar, svampar, fåglar och andra organismer är den döda veden ekologiskt viktig.

Skogen övergår närmare stranden i öppna, solbelysta sanddytor. Här finner man växter som är anpassade till torra och näringsfattiga förhållanden, exempelvis borsttåtel, backtimjan, fältsippa, purpurknipprot, gul fetknopp, sandtimotej och krypvide. Dessa arter konkurreras lätt ut om området växer igen med mer högvuxen vegetation.

Även de sandbindande gräsen sandrör och strandråg växer i de mer strandnära delarna av området. Dessa arter har den konkurrensfördelen att de tål översandning. Den rödlistade svampen dynspröding som finns i området är knuten till sanddyner, där den troligtvis lever på att bryta ner döda rötter av sandrör.

Där växttäckets är uppbrutet i ytor med naken sand kan man hitta sandlevande insekter som rov- och grävsteklar, t.ex. gräshoppstekel och läppstekel. Dessa insekter är helt beroende av förekomsten av naken sand där de kan gräva sina larvkammare. Även myrlejonen med sina trattformiga fångstgropar är vanligt förekommande på de nakna sandytorna.

Både vegetation och insektsliv på de öppna sandytorna missgynnas av igenväxning, så ett visst mått av slitage som bibehåller ytor med öppen sand är nödvändigt. Detta tillgodoses delvis genom områdets besökare, som kan följa den naturstig som leder genom området.

Bevarandemål

Det övergripande bevarandemålet för Natura 2000-området Smågårde naturskog är att arealerna av de naturtyper som legat till grund för utpekandet ska bibehållas eller öka. Natura 2000-arter som legat till grund för utpekandet ska bevaras och ha långsiktigt hållbara populationer och typiska arter för respektive naturtyp får inte minska. Naturtyps- och artspecifika bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och/eller art.

Vad kan påverka negativt

Igenväxning

Det mest påtagliga hotet mot de biologiska värdena knutna till öppna sandmiljöer är igenväxning, en naturlig följd av den succession som sker i dessa habitat. När störningsfaktorer i form av bete, tramp, brand och vind inte längre förmår att hålla igenväxningen tillbaka och upprätthålla de ytterst artrika primära succesionsstadierna sker en degeneration av den biologiska mångfalden knuten till sandmiljöerna. När ytsandflykten upphör till följd av att marktäcknet av mossor och lavar sluter sig går igenväxningen allt snabbare med en förtätning av grässvålen och påtaglig tallföryngring som följd.

Ingrepp och störning

Smågårde naturskog ligger i direkt anslutning till Tofta strandbad, sommartid en av Gotlands mest välbesökta badstränder. Det skyddade området är omgärdat av ett staket vilket gör att de flesta badgäster inte tar sig in i området. Detta förhindrar nedskräpning, kraftigt ökad störning från turism och friluftsliv eller framförandet av fordon i terrängen, som kan leda till alltför omfattande markslitage och vind/vattenerosion och sanddrift. Alltför kraftig störning kan även innebära nackdelar för sandlevande insekter som får sina larvkammare eller fångstgropar söndertrampade. Ett visst mått av störning som bibehåller områden med öppen sand är dock nödvändigt för att områdets biologiska värden ska bestå.

Alla former av produktionsinriktat skogsbruk, till exempel avverkning, gallring, markberedning eller plantering, utgör ett hot mot skogen i området. Brist på död ved och gamla träd kan leda till utarmning av artantalet och på så sätt vara ett hot mot områdets naturvärden. Död ved får därför inte föras från området.

Hydrologin får inte påverkas negativt genom ingrepp så som till exempel dikning eller andra dränerande åtgärder.

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar

Under den senaste 50 åren har andelen luftburna näringsämnen ökat dramatiskt vilket i sin tur inneburit en anrikning av kväve i tidigare näringsfattiga marker. För sanddynsmiljöernas del innebär detta i kombination med uteblivna naturliga störningsfaktorer att igenväxningen accelererar. Artsammansättningen i fältskiktet kan förändras till följd av luftburet kvävenedfall. Sanddynsmiljön är en naturligt näringsfattig miljö och de arter som växer där är anpassade till detta. Surt nedfall och andra luftburna föroreningar kan påverka både flora och fauna i området.

Invasiva arter

Främmande arter kan medföra påtaglig skada på existerande ekosystem, genom att bland annat konkurrera ut inhemska fauna och flora i områden som tas i anspråk. Vresros och hårnervmossa är två exempel på invasiva arter som är och kan komma att bli allvarliga hot mot gotländska sanddynsområden, då de i områden de etablerat sig i konkurrerar ut inhemska flora och fauna samt ianspråk tar ytor med blottad sand.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).
- Området ligger inom Riksintresse för Friluftsliv.

Skydd:

Utöver Natura 2000 är Smågårde naturskog även naturreservat.

Skötsel:

Åtgärderna i Smågårde naturskog syftar till att återskapa ett ekologiskt och biologiskt funktionellt dynlandskap med naturlig abrasion och ackumulation av sand med tillräckligt stora arealer av blottad eller delvis blottad sand för områdets biologiska mångfald knuten till öppna sandmiljöer. Åtgärden förväntas, utöver att gynna de biologiska värdena, även bidra till att skapa ett attraktivt, öppet dynlandskap som är estetiskt tilltalande för turister och boende i området.

Slitage

En förutsättning för att skapa och bevara öppna sandtytor är att ett visst mått av störning/slitage förekommer. I annat fall växer området på längre sikt igen med vedvegetation och tidigare öppna sanddynsområden övergår så småningom i trädklädda dyner. I Smågårde naturskog tillgodoses behovet av slitage av områdets besökare, som i första hand rör sig längs med den markerade vandringsleden. Denna störningsfaktor är i ett längre perspektiv inte tillräckligt för att upprätthålla tillräckligt stora arealer av blottad sand.

Schaktade ytor med blottad sand placeras med fördel i sydlänta områden, skogsbryn eller områden som på annat sätt ger skydd från vinden vilket förstärker effekten av de mikroklimat som bildas på platsen.

Röjning

Röjningen koncentras till områdets öppna sandmiljöer och yngre vedvegetation som etablerat sig eller börjat sprida sig på blottad eller delvis blottad sand för att förhindra den naturliga igenväxningen av området och bibehålla områden med blottlagd sand, en förutsättning för områdets biologiska mångfald. För att säkra en viss återväxt lämnas enstaka yngre träd som fungerar som föryngringsträd för de gamla träd som successivt dör undan. Samtliga äldre tallar som förekommer på stora delar av de permanenta dynerna (grå dyner) sparas.

På de trädklädda dynerna ska röjning ske sparsamt och endast kring äldre, vidkroniga träd (kronvidd ≥ 7 meter) som skuggas av omgivande vegetation. Kring dessa träd skall en yta med en radie på 4-10 meter röjas. Kring dessa träd ska röjning i framtiden ske kontinuerligt för att, i takt med att äldre träd dör, också öka antalet solbelysta döda träd.

Röjningen ska ske manuellt. Röjningsrester tas bort, alternativt eldas upp på plats. Ovan föreslagna röjningsåtgärder upprepas sedan med ett mellanrum på 10-30 år beroende på hur omfattande igenväxningen är.

Träd- och stubbryckning

Ovan föreslagna röjningsåtgärder kan med fördel efterföljas av stubbryckning för att avlägsna gödande rotmaterial ur sanden.

Närmast den del av staketet som vätter mot stranden växte tidigare en bård av ungtall som 2012 tallrycktes för att motverka den naturliga igenväxningen av området, eliminera skuggande trädskikt, skapa markblottor och avlägsna gödande rotmaterial ur sanden. Skötselåtgärden bör efterföljas av manuell ryckning av mindre tallplantor som förväntas förnygras på platsen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

2130 - Grå dyner

Areal: 0,68 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Ny Areal: 0,88 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen utgörs av stabila, permanenta, kustnära sanddyner som inte längre vandrar. Vegetationen är ofta mosaikartad med partier som är bevuxna med mer eller mindre sluten perenn, gräsdominerad örtvegetation och rikligt förekommande moss- och lavmattor till partier som är glest bevuxna med ettåriga arter. Naturtypen utgör sanddynssuccessionens tredje stadium och uppkommer efter, och ofta innanför, de vita dynerna. Sand ackumuleras fortfarande på dynerna, men inte i lika hög grad som på de vita dynerna. Miljön är starkt störningspräglad och naturliga störningsregimer som uttorkning och vindersion förhindrar uppkomsten av ett slutet vegetationstäck.

Gynnsam bevarandestatus förutsätter naturliga vindförhållanden med måttlig-stark vind, måttligt slitage som upprätthåller ett visst inslag av blottad sand, måttlig omrörning genom tramp som är positivt för bibehållande av den interna dynamiken, måttligt bete som hindrar igenväxning, att slitaget inte blir för kraftigt, att inte björk och vide eller andra träd- och buskarter etableras i vegetationen och att ingen påtaglig minskning sker av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av grå dyner (2130) ska vara minst 0,68 hektar.

Området är starkt störningspräglat och naturliga störningsregimer i form av uttorkning och vindersion motverkar uppkomsten av ett slutet vegetationstäck. Dessa störningsregimer bidrar också till att sand fortfarande ackumuleras på dynerna. Vegetationen på de permanenta sanddynerna är mosaikartad och består av områden som är glest bevuxna med ettåriga arter och områden med mer eller mindre sluten perenn, gräsdominerad örtvegetation och glest vegetationstäck av moss- och lavmattor.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva, t.ex. vresros och hårnervmossa och/eller negativa indikatorarter. Typiska arter dominerar vegetationen och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar. Arter som gräshoppsstekel, läppstekel och andra sällsynta, värmekrävande torrmarksarter och sanddynsspecialister förekommer i livskraftiga populationer.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd inom området.

2180 - Trädklädda dyner

Areal: 1,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen utgörs av trädklädda, kustnära sanddyner och omfattar både naturliga och seminaturliga skogar av i huvudsak tall som är mer eller mindre slutna. Trädbeståndet är välutvecklat och vegetationen hyser typiska skogsarter. Intern dynamik kan uppträda när träd faller. Bete kan förekomma.

Jordmånen är i regel fattig med ett tunt humusskikt och olika ris och gräs dominerar i regel fältskiktet. Mossor och lavar förekommer ofta rikligt i bottenskiktet. Naturtypen utgör det sista stadiet i sanddynssuccessionen och förekommer där sand inte har ackumulerats på länge (primära dyner), men ytor med blottad sand och den småkulliga dyntopografin finns ofta kvar. Ibland kan dynen vandra upp till träden eller skogen, med den följd att trädstammarna delvis täcks av sand och trädskiktet sticker upp ur dynen (sekundära dyner). Merparten av de trädklädda dynerna ligger i området mellan den öppna sandstranden eller dynområdet och den egentliga skogen.

Naturtypen skiljs från övriga sanddynstyper vid kusten på förekomst av ett utvecklat trädskikt. Trädskiktets krontäckningsgrad är i representativa områden större än 30 % och öppna ytor utan trädskikt högst 0,5 ha stora.

Skogen ska antingen vara naturskog eller naturskogsliknande, i vilken även seminaturliga skogar (t.ex. gammal skyddsskog) kan ingå. Den skogliga kontinuiteten är viktig, liksom en för naturtypen naturlig artsammansättning, åldersvariation och förekomst av död ved. Skogen kan uppvisa tecken på påverkan från mänsklig verksamhet, t.ex. plockhuggning och bete, men har inte omfattats av större skogsbruksåtgärder.

Bevarandemål

Arealen av trädklädda dyner (2180) ska vara minst 1,1 hektar.

Skogen är flerskiktad med varierande åldersstruktur med inslag av gamla, grova och döende träd, buskar samt död ved och torrakor i delvis solexponerat läge för vedlevande insekter. Ett måttligt slitage förekommer som upprätthåller ett visst inslag av blottad sand, alternativt genom extensivt bete.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter förekommer inte eller i mycket liten omfattning. Typiska arter och karaktärsarter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd inom området.

9010-Taiga

Areal: 4,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal till boreonemoral zon på torr till blöt och näringsfattig till näringsrik mark. Men trots variationen omfattar taigan till övervägande del skogar belägna på surare och näringsfattig mark på moräner eller glacialfluviala sediment. Taiga utgör majoritet av barrskogen i den boreala regionen och är vitt spridd över den.

Taigan betecknas normalt som urskogsartad skog, naturskog eller skog med naturskogskvalitéer. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning och bete, men de har aldrig omfattats av kalavverkningar. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. I en taigaskog är trädskiktets krontäckningsgrad normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, men även små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma tex ek, bok och på fuktigare mark al. Naturtypen innefattar dessutom brandfält och stormfällningar, och dessa har ofta en lägre krontäckning. En taigaskogs hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning.

Taigan kan betraktas som en serie skogstyper med sinsemellan olika sammansättning och naturvärden beroende på abiotiska faktorer såsom markfuktighet och lokalklimat. En betydande del av taigan har i ett naturtillstånd påverkats av storskaliga dynamiska krafter, främst i form av brand men även översvämningar, väderfenomen och påverkan genom insekts- och svampangrepp. Ibland kan en skogstyp övergå i en annan typ genom störning eller succession, tex då lövbrännor etableras efter brand i barrskog för att sedan övergår i bland- eller barrskog, eller då gran får ökad utbredning i tallmiljöer som inte brunnit på länge. Inom naturtypen västlig taiga kan nämnas flertalet undergrupper av skog, nämligen: granskog, tallskog, blandskog, triviallövskog samt kalmark och glest beskogad mark med mycket död ved efter störning (ex. brandfält) och mark i naturliga successionsstadier efter störning, (ex. barr-, löv- eller blandbrännor).

Gotland hyser den största sammanhängande arealen av kalkbarrskog dominerad av tall. Kalkbarrskogen är rik på örter, gräs och halvgräs, örnbräken och begynnande inslag av ris är mycket vanliga där betet upphört sedan länge. Dessa skogar är ibland öppna men ofta stadda i igenväxning; enbuskar tättnar och trädförnyringen har ökat efter betets frånvaro. På ön finns även taigatypskogarna hållmarkbarrskog och alvarskog.

Taigan hyser en rad hotade arter bland fåglar, mossor, lavar, svampar och evertebrater. Många av dessa arter är beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, flertalet trädarter, död ved, brandfält och förekomsten av olika skogliga successionsstadier. Torra och varma kalktallskogar har på Gotland visat sig hysa en mycket intressant fjärils- och skalbaggsfauna med många rödlistade arter. Bland rödlistade kärlväxter som ofta växer torrt på tunna jordar kan nämnas röd skogslilja, alpnycklar, tovsippa, nipsippa och alvarstånds. Bland förnasvampar är olika jordstjärnor mycket karaktäristiska, t.ex sträv jordstjärna samt andra speciella röksvampar som vit stjälröksvamp. Bland mykorrhizasvampar som kan växa i torr tallskog bör nämnas tex svartgrön spindling, tallvaxskivling, vinrisk och lilaköttig taggsvamp.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 4,4 hektar.

Ett påtagligt inslag av gamla granar och tallar, grova träd samt död ved i form av torrträd, torrakor och lågor förekommer. Stående och liggande död ved av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier förekommer rikligt. Skogen är flerskiktad. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik och naturliga störningsprocesser, så som självföryngring och att trädindivider dör av naturliga orsaker, stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Området har en naturlig näringsnivå som är opåverkad av gödsling (förutom från betande djur). Vid ett eventuellt återinförande av betesdjur hålls de så långt som möjligt fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter förekommer inte eller i mycket liten omfattning. Typiska arter förekommer och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd inom området.

Dokumentation

Bengtsson, O. 2010. Manual för uppföljning av sanddyner och stränder i skyddade områden. Naturvårdsverket.

Gärdenfors, U. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken.

Haglund, A. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige - riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverket.

Johansson, N. 2013. Skyddsvärda insekter i gotländska sanddyner. Länsstyrelsen i Gotlands län.

Johansson, N. & Jonsson, L. 2014. Åtgärdsprogram för steklar, myrlejonsländor och spindlar i sanddyner, 2014-2018. Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2003. Bildande av naturreservat Smågårde naturskog, Tofta socken, Gotlands kommun. Dnr. 511-210-90.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Smågårde naturskog SE0340168.

Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper upptagna i habitatdirektivets bilaga 1, Grå dyner (2130), Trädklädda dyner (2180) och Taiga (9010).

Lagtexter

Art- och habitatdirektivet, Rådets Direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007.

Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning.

7 kap. 27-29 §§ Miljöbalk (1998:808).

15-17 §§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Bilagor

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området.

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området.

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Natura 2000-området Smågårde naturskog med utbredning av naturtyperna; Grå dyner (2130), Trädklädda dyner (2180) och Taiga (9010).

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Phleum arenarium</i>	Sandtimotej	EN
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimjan	NT

Steklar

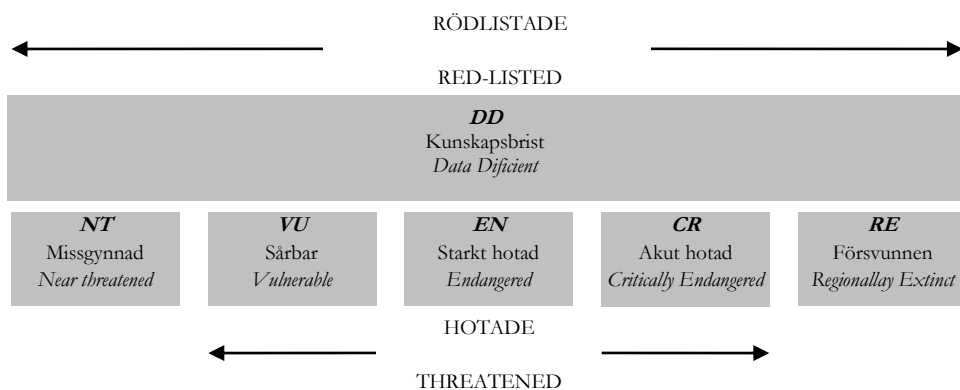
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Bembix rostrata</i>	Läppstekel	NT
<i>Oxybelus argentatus</i>		NT
<i>Sphex funerarius</i>	Gräshoppstekel	VU

Tvåvingar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Chorades igneus</i>	Vallrovfluga	VU

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Agaricus devoniensis</i>	Dynchampinjon	DD
<i>Chamaemyces fracidus</i>	Droppskivling	EN
<i>Cortinarius aureopulverulentus</i>	Puderspindling	NT
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	Duvspindling	VU
<i>Cortinarius caesiostramineus</i>	Blekspindling	NT
<i>Cortinarius corrosus</i>	Bullspindling	VU
<i>Cortinarius dalearcticus</i>	Siljansspindling	EN
<i>Cortinarius dionysae</i>	Denises spindling	NT
<i>Cortinarius fraudulentus</i>	Granrotspindling	VU
<i>Cortinarius meinhardii</i>	Äggspindling	NT
<i>Cortinarius pseudoglancopus</i>	Violettrandad spindling	VU
<i>Cortinarius russeoides</i>		NT
<i>Geastrum minimum</i>	Liten jordstjärna	VU
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	Orange taggsvamp	NT
<i>Hydnum albidum</i>	Vit taggsvamp	VU
<i>Leucopaxillus gentianus</i>	Bittermusseron	NT
<i>Pbellodon niger</i>	Svart taggsvamp	NT
<i>Psathyrella ammophila</i>	Dynspröding	NT
<i>Russula anthracina</i>	Sotkremla	DD
<i>Tulostoma fimbriatum</i>	Fransig stjälskröksvamp	EN

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.